

ΑΝΔΡΕΑΣ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ: Όπως γράφω στον πρώτο τόμο, η Κύπρος υπήρξε πάντοτε θιασώτης του κλασικού αθλητισμού. Στην ψυχή του ο Κύπριος είχε την αγάπη του ευ αγωνίζεσθαι

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Στην Αντιγόνη Σολωμνίδου-Δρουσιώτου
antigoni.drousiouti@phileleftheros.com

Καταγράφει στους 4 πολυτελείς τόμους του με τίτλο «Η ιστορία του κυπριακού αθλητισμού» κάθε αθλητική κίνηση εντός και εκτός της Κύπρου, επιτυχίες συλλόγων και ατόμων του κυπριακού χώρου. Ο Ανδρέας Χατζηβασίλειου είναι γνωστός σε όλους όσοι ασχολούνται με τον αθλητισμό στον τόπο μας. Ως αθλητής, εκπαιδευτικός, τεχνοκράτης έβγαλε πλάτη για να οικοδομηθεί ο κυπριακός αθλητισμός και αυτό το αναγνωρίζουν άπαντες. Μόνο καλά λόγια έχουν να πουν για τον κ. Χατζηβασίλειου, τον εξαιρετικό άνθρωπο που διακρίθηκε για την ανιδιοτελή προσφορά του και το ήθος του. Συγγραφέας, γυμναστής, αθλητικός παράγοντας και πρώην αθλητής, γιατί, όπως λέει, η Κύπρος υπήρξε πάντοτε θιασώτης του κλασικού αθλητισμού και στην ψυχή του ο Κύπριος είχε την αγάπη του ευ αγωνίζεσθαι. Γι' αυτό το έργο ζωής βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών, τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή, τη Διεθνή Ακαδημία Αθλητισμού και πρόσφατα από τον Παγκόσμιο Σύνδεσμο Ιστορικών των Ολυμπιακών.

Είχα προτάσεις να πάω στον Παναθηναϊκό, Ολυμπιακό και θα μου έδιναν 300 δραχμές όσο ήταν το ενοίκιό μου. Όμως προτίμησα να γραφτώ στην ΑΕΚ στην οποία ήταν ο πολύ καλός μου φίλος Αντώνης Παπαδόπουλος

-Με τι συναισθήματα παραλάβατε πρόσφατα το τιμητικό «Βραβείο Δημήτριος Βικέλας» από τη Διεθνή Ένωση Ιστορικών του Ολυμπισμού (ISOH);

-Εδώ και χρόνια είμαι μέλος της Διεθνούς Ένωσης Ιστορικών του Ολυμπισμού και με έχουν αγκαλιάσει με πολλή αγάπη. Όταν με ενημέρωσαν για τη βράβευση χάρηκα πολύ. Δεν περίμενα να τύχω τέτοιας τιμητικής διάκρισης από ένα σημαντικό διεθνή σύλλογο για ένα σημαντικό διεθνή βραβείο.

την ιστορία του Ολυμπισμού. Ήταν για μένα συγκινητικό όταν έμαθα ότι ήμουν ο πρώτος Έλληνας Κύπριος ανάμεσα στις 12 προηγούμενες διεθνείς βραβείσεις.

-Η βράβευση ήλθε λόγω της 4τομης σειράς σας «Η ιστορία του κυπριακού αθλητισμού»;

-Πιστεύω πως ναι. Σε ένα από τους τόμους μου είχα περιλάβει κάτι το οποίο πραγματικά με εντυπωσίασε για τον Δημήτρη Βικέλα, ο οποίος ήταν ο πρώτος πρόεδρος της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής που ανέλαβε τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 1896 στην Ελλάδα. Κάποια στιγμή είχε κυκλοφορήσει το βιβλίο «Cyrus», στο οποίο αναφερόταν στον Αμερικανό πρόεδρο Τσεσνάνο, ο οποίος είχε στην κυριολεξία ρημάσει τις κυπριακές αρχαιότητες. Έστειλε στην Αμερική 35 χιλιάδες αρχαία αντικείμενα από την Κύπρο, σε πολλά από τα οποία υπήρχαν εξαιρετικές αθλητικές παραστάσεις. Έτσι δημιουργήθηκε το Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης. Ο Βικέλας ως δικηγόρος στο Παρίσι και Πρόεδρος της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής υπερασπίστηκε κάθε τι ελληνικό ζήτησε, με μια σειρά επιστολών τις οποίες δημοσίευσα στα βιβλία μου, να επιστραφούν οι αρχαιότητες στον τόπο στον οποίο είχαν βρεθεί. Ίσως αυτό να τους επηρέασε και αποφάσισαν να με τιμήσουν. Παράλληλα, πρέπει να μετρήσει και το συγγραφικό μου έργο στον τομέα του αθλητισμού και γενικά ή εμπλοκή μου όλη μου τη ζωή στον αθλητισμό.

-Πώς ξεκίνησε η ιδέα των τεσσάρων τόμων;
-Από αγάπη στον Ολυμπισμό. Από φοιτητής άρχισα να μελετώ οτιδήποτε είχε σχέση με τον αθλητισμό, τους δημιουργήθηκαν οι αθλητικοί σύλλογοι, με ποιάς αθλητές η Κύπρος συμμετείχε στους αρχαίους ολυμπιακούς αγώνες κλπ.

-Συμμετείχε η Κύπρος στους αρχαίους ολυμπιακούς αγώνες;

-Ναι, ο Δημήτριος ο Σαλαμίνιος, ήταν η μεγάλη προσωπικότητα των αθλητών ολόκληρου του ελληνισμού. Έκανα μεγάλη έρευνα για να βρω την επιγραφή του στη Μικρά Ασία. Όταν πήγα στην Άγκυρα, ως αθλητής στο άλμα εις ύψος για αγώνες με την ελληνική ομάδα, επισκέφτηκα το Αρχαιολογικό Μουσείο για να βρω στοιχεία για τον Δημήτριο τον Σαλαμίνιο χωρίς

PHOTO: ANTONIS ANTONIΟΥ

Η γνωριμία με τον Πρόεδρο Κένεντι

-Πότε γυρίσατε Κύπρο;
-Το 1954 όταν τελείωσα τις σπουδές μου. Όταν φοιτούσα στη Γυμναστική Ακαδημία ο άνθρωπος της ΑΕΚ είχαν φροντίσει και μου είχε παραχωρηθεί υποτροφία για δύο χρόνια στη Γερμανία. Ένα μήνα πριν πάω το πτυχίο μου έλαβα μια επιστολή από τη Σχολική Εφορία του Παγκυπρίου Γυμνασίου ότι με διόριζαν καθηγητή γυμναστικής. Μίλησα με τους δικούς μου, οι οποίοι με παρότρυναν να γυρίσω στην Κύπρο και να μην συνεχίσω στη Γερμανία. Από το 1954 μέχρι το 1961 παρέμεινα καθηγητής στο Παγκύπριο Γυμνάσιο με συχνές καλοκαιρινές επισκέψεις μετεκπαίδευσης στην Αγγλία και τη Σκωτία. Λίγα χρόνια μετά είχα πάει μετεκπαίδευση με υποτροφία της αμερικανικής κυβέρνησης στην Ινδιάνα. Είχα τότε την ευκαιρία να γνωρίσω από κοντά τον Πρόεδρο Τζον Κένεντι. Με εντυπωσίασε η δήλωσή του ότι προτιμούσε, όπως κι ο Βίκτωρ Ουγκώ, να δίνει υποτροφίες για καλλιέργεια του μαλού παρά για όπλα.

-Γυρίζοντας στην Κύπρο συνεχίζατε να αγωνίζεστε ως αθλητής;

-Ναι, ήμουν αθλητής και προπονητής του Γ.Σ.Π. Συνέχισα να εργάζομαι ως γυμναστής και όταν γύρισα από τις Ηνωμένες Πολιτείες δούλεψα ως καθηγητής γυμναστικής στο νεοσύστατο Γυμνάσιο Κύκκου. Παράλληλα ασχολούμουν με τον αθλητισμό, αγωνιζόμενος στο πένταθλο και δέκαθλο με τα χρώματα του Γυμναστικού Συλλόγου Παγκύπρια, κερδίζοντας 4 αγώνες. Το 1967 σταμάτησα να αγωνίζομαι λόγω έλλειψης δυο αγωνιστικών επειδή συμμετείχα στους αγώνες ως επαγγελματίας καθηγητής. Άφησα το Γυμνάσιο Κύκκου το 1970, κατά παράκληση του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου οπότε και ανέλαβα τη θέση του Εφόρου Αθλημάτων και Αθλητικών Χώρων στον Κυπριακό Οργανισμό Αθλητισμού (ΚΟΑ) που τότε είχε ιδρυθεί.

Έργο ζωής η 4τομη «Ιστορία του κυπριακού αθλητισμού»

“Στην αρχαία Σαλαμίνα υπήρχαν τρία στάδια με προπονητές, με ανθρώπους γνώστες του αθλητισμού που προετοίμαζαν από έφηβους τους αθλητές και τους έστειλαν στην Ελλάδα

“Στο 1960 με την ανεξαρτησία. Έχω όλα τα στοιχεία για τον πέμπτο τόμο αλλά αφενός η έλλειψη οικονομικής υποστήριξης και αφετέρου η ηλικία δεν μου επέτρεψαν να συνεχίσω την ολοκλήρωση κι αυτού του έργου. Όταν ήταν έτοιμος ο πρώτος τόμος πριν το 2004, είχα στείλει διάφορες επιστολές σε αριθμό ατόμων και οργανώσεων που θα μπορούσαν να επιχορηγήσουν τις εκδόσεις, χωρίς να βρω ανταπόκριση. Είχα εκφράσει το παράπονο μου σε ένα φίλο που συνδεόταν με τον Ηγούμενο Κύκκου, σημερινό Μητροπολίτη Κύκκου και Τηλυφύρας Νικηφόρο, ο οποίος ήταν μαθητής μου. Του το μετέφερε αν γνώισα μου και

ο Μητροπολίτης μου τηλεφώνησε να πάω να τον δω και πλήρωσε όλα τα έξοδα για τον πρώτο τόμο.

-Τι περιλαμβάνουν οι 4 τόμοι πολυτελείας;

-Οποιαδήποτε αθλητική κίνηση εντός και εκτός της Κύπρου, επιτυχίες συλλόγων και ατόμων του κυπριακού χώρου. Όπως γράφω στον πρώτο τόμο, η Κύπρος υπήρξε πάντοτε θιασώτης του κλασικού αθλητισμού. Στην ψυχή του ο Κύπριος είχε την αγάπη του ευ αγωνίζεσθαι. Δείγματα αυτής της αγάπης ήταν τα στάδια στα οποία αγωνίζονταν και διεκδικούσε τη νίκη, τέτοια στάδια υπήρχαν σε Σαλαμίνα, Κούριο, Πάφο, Λάπηθο, Κυθραία και Αθηνάιοι. Μέσα από αυτά ξεπήδησαν αθλητές με πανελλήνια προβολή, αθλητές που άφησαν την σφραγίδα τους και σε εκδηλώσεις που διεξάγονταν με πανελλήνια συμμετοχή.

-Υπήρχαν παραστάσεις σε αγγεία και αγάλματα;

-Βέβαια, από αγγεία και αγάλματα μπορεί να διαπιστώσει κανείς πόσο πολύ ασχολήτο με τον αθλητισμό ο Κύπριος πολίτης, ο οποίος διέπρεψε και στον ευρύτερο ελλαδικό χώρο. Από τις απεικονισμένες στην προγονική μας αθλητικής παράδοσης και αρχοντίας που παρουσιάζονται σε αρχαία αγγεία και παραστάσεις, γινώσκουμε κοινωνία της μεγάλης και ζωντανής παρουσίας των Κυπρίων αθλητών στους διάφορους αγώνες, πανελλήνιας βάσεως. Είναι γνωστό ότι για να μπορεί κάποιος να λάβει μέρος στους Ολυμπιακούς Αγώνες της αρχαιότητας έπρεπε να είναι Έλληνας, αφού τότε επικρατούσε μεταξύ των Ελλήνων η γνώμη «παν μη Έλληνας βάρβαρος». Η ελληνική λοιπόν Κύπρος είχε την ευκαιρία να συναγωνιστεί με

την απρόκριτα ολόκληρου του ελληνικού χώρου. Ο μεγαλύτερος τίτλος τιμής για έναν αθλούμενο ήταν να στεφανωθεί με το στεφάνι από αγριελιά ή δάφνη στους αγώνες της Ολυμπίας. Τέτοια στεφάνια καταξιώθηκαν να πάρουν πολλοί Κύπριοι αθλητές.

-Η αθλητική Κύπρος με κριτήριο τον πληθυσμό της είναι φαινόμενο αξιοπροσέχης;

-Βέβαια, είναι στα γονίδια μας, στα πιστεύω μας και στις αντιδράσεις συνθήκες επιβίωσης. Λαμπρό παράδειγμα ήταν ο Στέλιος Κυριακίδης από τον Σταύρο της Πάφου που κέρδισε τον πιο αξιόλογο διεθνή Μαραθώνιο, αυτόν της Βοστώνης το 1946, με τα χρώματα της Ελλάδας. Εγώ γεννήθηκα στη Ζωδία και πήγα να σπουδάσω στο Γυμνάσιο Μόρφου, τα πρώτα χρόνια με τα πόδια. Όταν μετά φοίτησα στο Γυμνάσιο Κερύνειας, γράφτηκα ως αθλητής του Γ.Σ. Πράξανδρου της Κερύνειας και με αυτόν κέρδισα στην Αμμόχωστο τους παγκύπριους μαθητικούς αγώνες, το 1949. Όταν πήγα για σπουδές στην Γυμναστική Ακαδημία Αθηνών έχω γραφτεί στην Αθλητική Ένωση Κωνσταντινουπόλεως ΑΕΚ. Με την επιστροφή μου στην Κύπρο το 1954, γράφτηκα στο Γ.Σ.Π. στη Λευκωσία.

-Στα βιβλία σας καταγράφεται μόνο τον κλασικό αθλητισμό;

-Όχι, εκτός του κλασικού αθλητισμού έχω ιστορικά στοιχεία για όλα τα είδη αθλοπαιδιών όπως την καλαθοσφαίριση, πετόσφαιρα, ποτέ και γιατί ξεκίνησε το ποδόσφαιρο στην Κύπρο, τα σωματεία, τους αθλητικούς συλλόγους κ.τ.λ. και πάντα δημοσιοποιώ τις πηγές μου.

-Ο αθλητισμός ήταν κάτι που αγαπούσατε από μικρός;

-Ναι, διότι έτυχε να έχω δασκάλους, οι οποίοι αγαπούσαν τον αθλητισμό και μας στράτευαν. Επίσης, ήμουν μέλος οικογένειας αθλητών. Τον γυμνασίο, ο μεγάλος μου αδελφός έπαιζε ποδόσφαιρο στον Διγενή Ακρίτα Μόρφου. Μετά έγινε ποδοσφαιριστής του ΑΠΟ-ΕΛ. Ο μεσαίος αδελφός μου έπρεξε 800 και 400 μέτρα. Εγώ πήγα να δοκιμάσω το άλμα εις ύψος. Θυμάμαι στο σχολείο δημιουργήσαμε μια ποδοσφαιρική ομάδα η οποίας όλοι τα μέλη έκαναν σπουδές. Τέσσερις γίναμε γυμναστές. Στη συνέχεια πήγα στο Γυμνάσιο Κερύνειας αποσπείροντας από σπουδάζοντας στη Γυμναστική Ακαδημία Αθηνών. Όταν στη Αθήνα είχα προτάσεις να πάω στον Παναθηναϊκό, Ολυμπιακό και θα μου έδιναν 300 δραχμές όσο ήταν το ενοίκιο μου. Όμως προτίμησα να γραφτώ στην ΑΕΚ στην οποία ήμουν ο πολύ καλός μου φίλος Αντώνης Παπαδόπουλος.

Η ΕΠΙΛΟΓΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥΣ ΤΟΥ 1952 ΚΑΙ ΤΟ «ΚΟΨΙΜΟ»

“Ήταν οι εποχές που αγωνιζόσασταν για τη φανέλα;

-Ναι, πραγματικά έτσι ήταν. Το μόνο όφελος που είχαμε από την ΑΕΚ ήταν το ότι μας κανόνισαν να περνούμε με τον Αντώνη κάθε Σάββατο από τη Μητρόπολη Αθηνών για να παίρνομε ένα δέμα με διάφορα τρόφιμα. Αυτή ήταν η βοήθεια. Είμαστε στην εθνική ομάδα στίβου και είχαμε περάσει το όριο πρόκρισης για τους Ολυμπιακούς αγώνες του Ελσίνκι 1952, εγώ στο ύψος και ο Αντώνης στο επί κοντώ. Λίγες ώρες προτού αναχωρήσουμε για τους Ολυμπιακούς, ο αρχηγός της αποστολής και μας ανακοίνωσε ότι δεν θα πάμε.

-Γιατί;
-Του κάναμε την ίδια ερώτηση και μιάς απάντησε ότι δεν ήταν δική μας δουλειά.

-Επειδή είσατε Κύπριο;

Η κορυφή δεν είναι το τέλος για τον αθλητή

-Πώς κερδίζατε ένας αγώνας;
-Είναι θέμα φυσικής κατάστασης, επιμονής, καλής προπόνησης και προετοιμασίας, αγάπης προς το άθλημα. Βασικά ψυχικής και σωματικής δύναμης.

-Πώς γίνεται ο μεγάλος αθλητής;

-Νοούμενο ότι ο αθλητής έχει τα απαραίτητα σωματικά και πνευματικά προσόντα, στη σημερινή εποχή οι μεγάλοι αθλητές δημιουργούνται με τη βοήθεια των προπονητών, ανθρώπων που έχουν αφιερώσει τη ζωή σε νέες επιστημονικές μεθόδους. Έχει επιπλέον στους αθλητές η επαγγελματική ιδιότητα. Τη σημερινή εποχή οι μεγάλοι αθλητές δεν διαπρέπουν μόνο με τις δικές τους δυνάμεις.

-Αλλά με βοήθεια αναβολικών κ.τ.λ.;

-Ναι, τα αναβολικά έχουν καταστρέψει τον αθλητισμό. Ποσοί έχουν πεθάνει από αναβολικά και στην Κύπρο. Ο κάθε αθλητής αμείβεται ανάλογα με την επίδοση και τη θέση που παίρνει κυρίως στους Ολυμπιακούς. Γι' αυτό καταλήγουν στα αναβολικά. Είναι ο φόβος και ο τρόμος.

-Τελικά η απόλαυση που κρύβεται στο αποτέλεσμα ή στη διαδικασία;

-Δεν θα ξεχώσω ότι από τότε που ανέλαβα γυμνα-

στής στο σχολείο αλλά στο Σύλλογο πάντοτε κερδίζαμε την πρώτη θέση και πανελλήνιους μαθητικούς αγώνες. Η απόλαυση κρύβεται στη διαδικασία αλλά και στη νίκη.

-Ποια συμβουλή θα δίνετε στους νέους.

-Να μάθουν πως η κορυφή δεν είναι το τέλος. Πιο πάνω από την κορυφή υπάρχει και κάτι άλλο στο οποίο πρέπει να προσβλέπουν για να κερδίζουν στο διεθνή χώρο. Αν είναι μαθητές δεν πρέπει να εγκαταλείψουν τα μαθητικά τους αλλά να είναι μια πρόοδος αθλητισμού και μαθημάτων. Ο αθλητής πρέπει να είναι προσηλωμένος, να αποτελεί πρότυπο νέου που διακατέχεται από το πνεύμα του ολυμπισμού.

-Κερδίζεις τον αγώνα όταν ξεπερνάς το όριό σου;

-Αν υπάρχουν αντίπαλοι με καλύτερες επιδόσεις από σένα η προσπάθειά σου πρέπει να είναι να βελτιώσεις τον εαυτό σου ξεπερνώντας τα όριά σου. Θεωρώ όμως αν ένας αθλητής ξεπεράσει την ατομική του επίδοση είναι αξιόπαινος.

-Τι πετύχατε και τι χάσατε στη ζωή;

-Η μεγαλύτερη για μένα ικανοποίηση είναι το ότι η Ακαδημία Αθηνών με τίμησε για την έκδοση των 4^{ων} τόμων της ιστορίας του κυπριακού αθλητισμού. Μετά ήλθε η βράβευση από τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή, από τη Διεθνή Ακαδημία Αθλητισμού, από τον Παγκόσμιο Σύνδεσμο Ιστορικών των Ολυμπιακών που είναι για μένα τεράστια τιμή.

Όταν σταμάτησα και μπορούσα να γυρίζω νωρίς στο σπίτι, τα παιδιά μου έκαναν την ίδια ερώτηση, τι κέρδισα, διότι με έβλεπαν μόνο το πρωί που τα έπαυρα στο σχολείο. Τους εξήγησα ότι αυτή είναι η ζωή. Έχασα τον χρόνο με την οικογένειά μου, με τη σύζυγο και τα τρία μου παιδιά.

-Συγγραφές, γυμναστής, αθλητικός παράγοντας, αθλητής, πού είναι η ψυχή σας;

-Παρ' όλες τις δυσκολίες, θα έλεγα ότι η μεγαλύτερη χαρά είναι ότι κατόρθωσα να συνδυάσω όλα αυτά. Νιώθω μεγάλη ικανοποίηση έχοντας πραγματοποιήσει τα όνειρα της ζωής μου.

